

Вступ у Python.

Базові поняття мови

1. Введення в Python

Python – динамічна інтерпретована об'єктно-орієнтована скриптова мова програмування високого рівня із строгою динамічною типізацією.

Офіційний сайт мови
програмування Python <https://www.python.org/>

Історія Python

- Гвідо ван Россум (нідерланд. Guido van Rossum) – автор мови Python
- Початок розробки в кінці 1980-х років – спроба виправити мову **ABC**
- Перший реліз Python відбувся у 1991 році
- Назва мови походить від британського комедійного телешоу 1970-х «Літаючий цирк Монті Пайтона»
- Філософія - **import this**
- У 2000 році була видана версія 2.0, а в 2008 році - версія 3.0. Python 3 вийшов 27 червня 2008 року
- Актуальна версія Python 3.7

Примітка! Після версії 2.7 відразу слідує версія 3.0

Примітка! Основна команда розробників мови Python припиняє підтримку версії Python 2.x з 1 січня 2020 року. Остання версія мови Python 3.7 вийшла 27 червня 2018 року (див. <https://docs.python.org/3/whatsnew/>).

Переваги (особливості мови Python):

- Мова високого рівня.
- Синтаксис мови Python мінімалістичний і гнучкий, що дозволяє створити програму, яка буде набагато коротше свого аналога, написаного на іншій мові.
- Підтримує декілька парадигм програмування, зокрема, *структурне, об'єктно-орієнтоване й функціональне*.
- Інтерпретація програм.
- Портативна і платформонезалежна (Linux/Unix/Windows/Mac/Android/iOS, mcu + micropython).
- Динамічна типізація (*тип змінної визначається при призначенні їй змінної*).
- Автоматичне управління пам'яті.
- Багата стандартна бібліотека (os, sys, threading, urllib, json, csv, argparse, hashlib, subprocess, datetime тощо), що встановлюється разом з Python.
- Велика кількість модулів
- Python абсолютно безкоштовний.

Один «недолік»

Швидкість виконання коду.

Де використовується Python?

- розробка сценаріїв для роботи з Web та Internet-програмами, мережеве програмування, засоби підтримки технологій HTML і XML (django, flask, pyramid, bottle тощо);
- програми для роботи з електронною поштою й підтримки Internet-протоколів;
- програми для обслуговування найрізноманітніших баз даних (SQLite, Postgrade тощо);
- програми для роботи з даними, машинного навчання, штучного інтелекту (pandas, keras, pytorch);
- програми для наукових розрахунків (numpy, scipy, matplotlib);
- програми з графічним інтерфейсом GUI (tkinter, PyQy);
- написання інтерфейсу командного рядка – cli (argparse, os, sys, subprocess, json);
- створення ігор і комп'ютерної графіки (pygame, py3d);
- розробка мобільних додатків (kivy) та багато іншого.

Популярні проекти на Python

- *BitTorrent* – протокол для обміну даними.
- *Ubuntu Software Center* – вільне програмне забезпечення для пошуку, установки і видалення пакунків в системі Ubuntu Linux.
- *Blender, Maya* – програма для створення тривимірної комп'ютерної графіки, що включає засоби моделювання, анімації, вимальовування, пост-обробки відео, а також створення відеоігор.
- GIMP – растровий графічний редактор, із підтримкою векторної графіки.
- Вільна енциклопедія *Вікіпедія* .
- Пошукова система *Google* .
- *DropBox* – файловий хостинг, що включає персональне хмарне сховище, синхронізацію файлів і програму-клієнт.
- *Instagram* (python/django).
- *Google/youtube* та засіб для завантаження відео *youtube-dl*.
- *Reddit* (новинний онлайн сервіс).
- *World of Tanks* (веб-портал на python/Django).
- *Cura, Octoprint, Klipper* (3d printing).
- *Ansible, Salt* (devops) – системи віддаленого автоматизованого керування в ОС Linux.
- *Deluge* (torrent client).
- *Yum, Portage* (linux package managers).

Порівняння коду програми на C++, Java і Python

Лістинг 1.1. Програма мовою C++

```
#include <iostream>
using namespace std;
int main() {
    cout<<"Hello world!"<<endl;
    return 0;
}
```

Лістинг 1.2. Програма мовою Java

```
Class MyClass{
    public static void main(String[] arg){
        System.out.println("Hello, world!")
    }
}
```

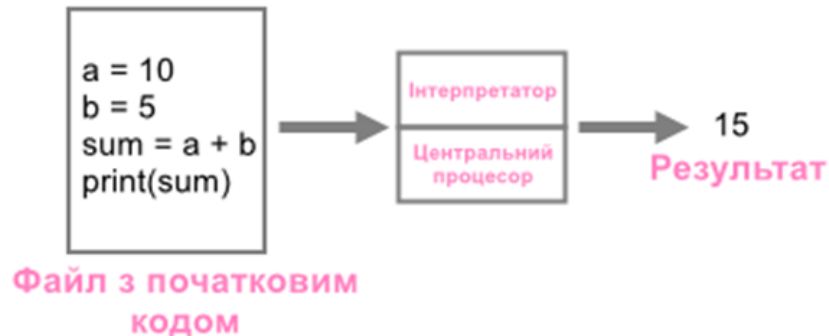
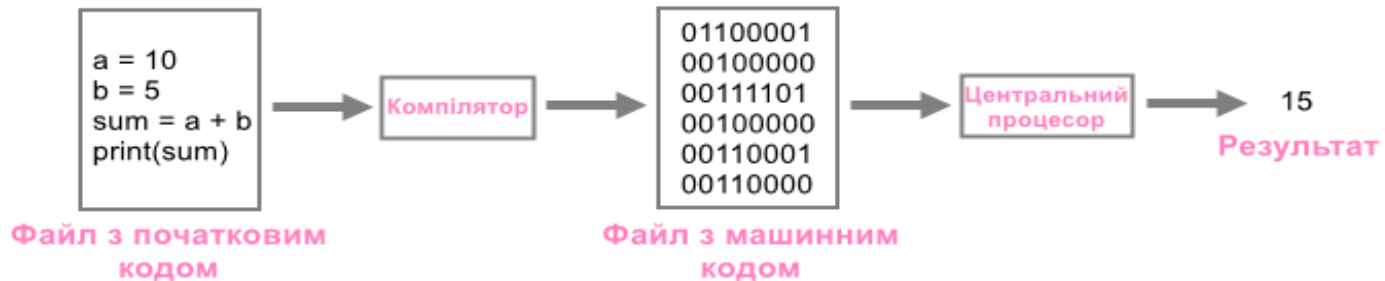
Лістинг 1.3. Програма мовою Python

```
print("Hello, world!")
```

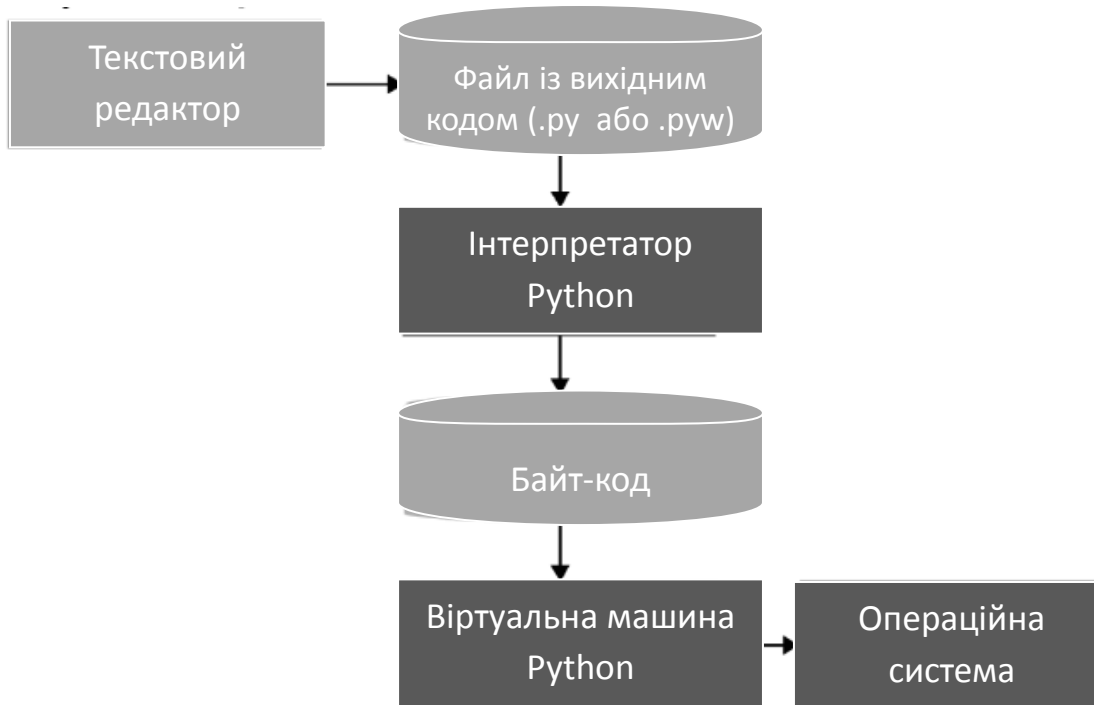

2. Початок роботи в Python

Python – це високорівнева інтерпретована мова програмування, на відміну від C++, яка є прикладом компільованої мови програмування.

Для перекладу мови високого рівня на машинну мову доступні два типи програм: компілятор, інтерпретатор.

Виконання програми в Python

Спочатку пишуть в текстовому редакторі програму (скрипт) із набором виразів на даній мові програмування та зберігають у файлі із розширенням **.py** чи **.pyw** (для програм з графічним інтерфейсом). Передають файл програми на виконання інтерпретатора. Під час першого запуску (або внесення змін у програмний код) створюється проміжний код (байт-код), який записується у файл із розширенням **.pyc**, а потім віртуальна машина переводить отриманий байт-код в набір інструкцій, які виконуються операційною системою.

Програмна реалізація інтерпретатора

1. За замовчуванням використовується інтерпретатор байт-коду написаний на мові C для Python, а саме CPython. CPython компілює вихідний код в байт код, який потім запускається на віртуальній машині CPython. Крім CPython, є ще наступні реалізації Python – Jython, IronPython, PyPy, які реалізовані відповідно на мовах Java, C# и RPython.
2. Запускати підготовлені файли можна в IDLE та в консолі за допомогою команди:
python адреса\ім'я_файлу.py
3. Для створення .exe файлу з коду Python потрібно скористатися зовнішніми модулями, наприклад cxFreeze (<https://cx-freeze.readthedocs.io/en/latest/>, <https://pypi.org/project/cx-Freeze/>)

Середовище програмування для Python

IDLE – стандартний редактор Python. Встановлюється разом з Python для користувачів Windows, окремим пакунком для користувачів Linux.

Notepad++ – безкоштовний текстовий редактор вихідного коду, який підтримує велику кількість мов, в тому числі і Python. Лише для користувачів Windows.

PyScripter – інтегроване середовище розробки для мови програмування Python, працює під Windows. Поширюється безкоштовно.

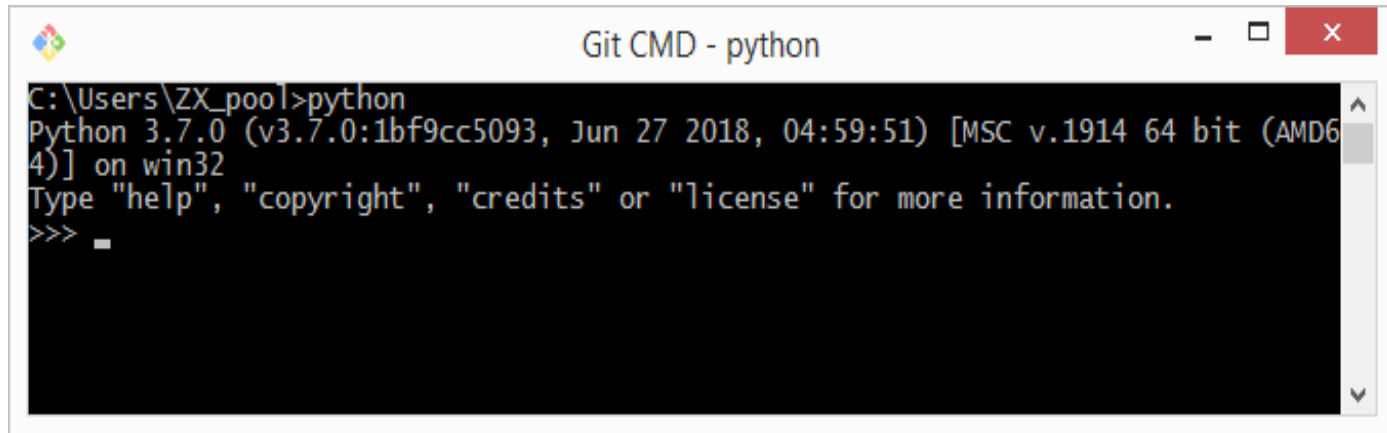
Wing IDE 101 – вільне інтегроване середовище для Python, розроблене для навчання програмістів-початківців. Для користувачів Linux, Windows і MacOS. Поширюється безкоштовно.

Geany – вільний текстовий редактор з базовими елементами інтегрованого середовища розробки, доступний для операційних систем Linux, MacOS і Windows.

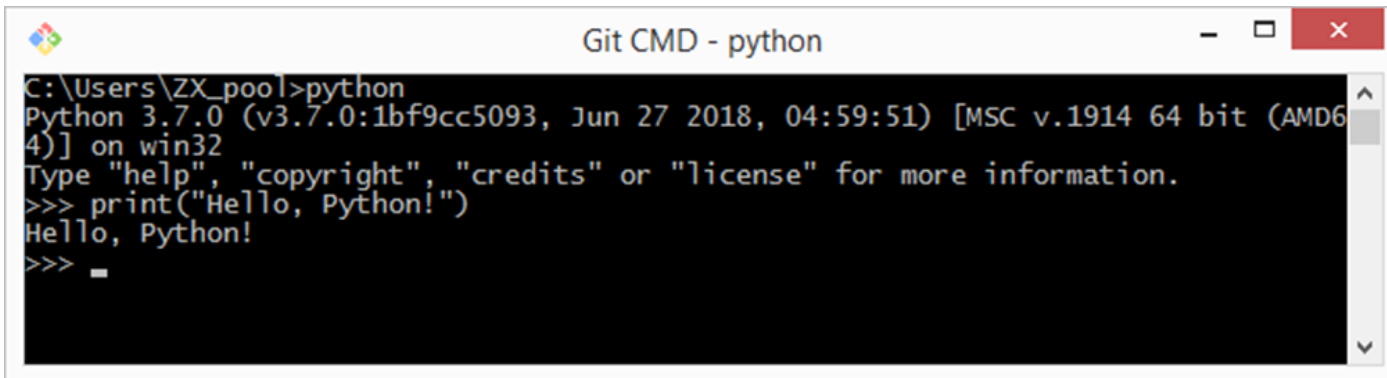
Sublime Text 3 – кросплатформовий текстовий редактор вихідних текстів програм та інтегроване середовище розробки. Підтримує плагіни, розроблені за допомогою мови програмування Python. Sublime Text не є вільним чи відкритим програмним забезпеченням, але деякі його плагіни розповсюджуються з вільною ліцензією, розробляються і підтримуються спільнотою розробників.

PyCharm – інтегроване середовище розробки для мови програмування Python. Підтримує веб-розробку на Django. Присутні безкоштовна версія Community з усіченим набором можливостей і безкоштовна версія Edu для навчальних закладів. PyCharm працює під операційними системами Windows, MacOS і Linux.

Запуск Python: інтерактивний інтерпретатор


```
C:\Users\ZX_pool>python
Python 3.7.0 (v3.7.0:1bf9cc5093, Jun 27 2018, 04:59:51) [MSC v.1914 64 bit (AMD64)] on win32
Type "help", "copyright", "credits" or "license" for more information.
>>> _
```



```
C:\Users\ZX_pool>python
Python 3.7.0 (v3.7.0:1bf9cc5093, Jun 27 2018, 04:59:51) [MSC v.1914 64 bit (AMD64)] on win32
Type "help", "copyright", "credits" or "license" for more information.
>>> print("Hello, Python!")
Hello, Python!
>>> _
```

Повідомлення про помилку в режимі інтерпретатора:

```
>>> '19' + 81
Traceback (most recent call last):
  File "<interactive input>", line 1, in <module>
TypeError: Can't convert 'int' object to str implicitly
```

Коментарі:

```
>>> # Привіт, світ!
... print("Hello, world!")
Hello, world!
```

Продовження рядків:

```
>>> alphabet = 'abcdefg' + \
... 'hijklmnop' + \
... 'qrstuv' + \
... 'wxyz'
>>> alphabet
'abcdefghijklmnopqrstuvwxyz'
>>> 1 + 2 + \
... 3
6
```

Стиль мови програмування Python

- Розробники мови є прихильниками певної філософії програмування, яку називають «The Zen of Python» («Дзен Пайтона»). Її текст можна отримати у інтерпретаторі Python за допомогою команди:

>> import this

- У Python для побудови структури програми (виокремлення блоків) використовуються відступи від лівого краю, які створюються за допомогою пропусків (пробілів).
- Для Python визначені рекомендації по стилю написання коду PEP8 .

PEP (Python Enhancement Proposal) – це проектний документ, що надає інформацію спільноті Python або описує нову функцію для Python. PEP повинен забезпечити стислу технічну характеристику ознаки та обґрунтування її

Ключові слова мови Python

Таблиця 1

"Зарезервовані слова Python"

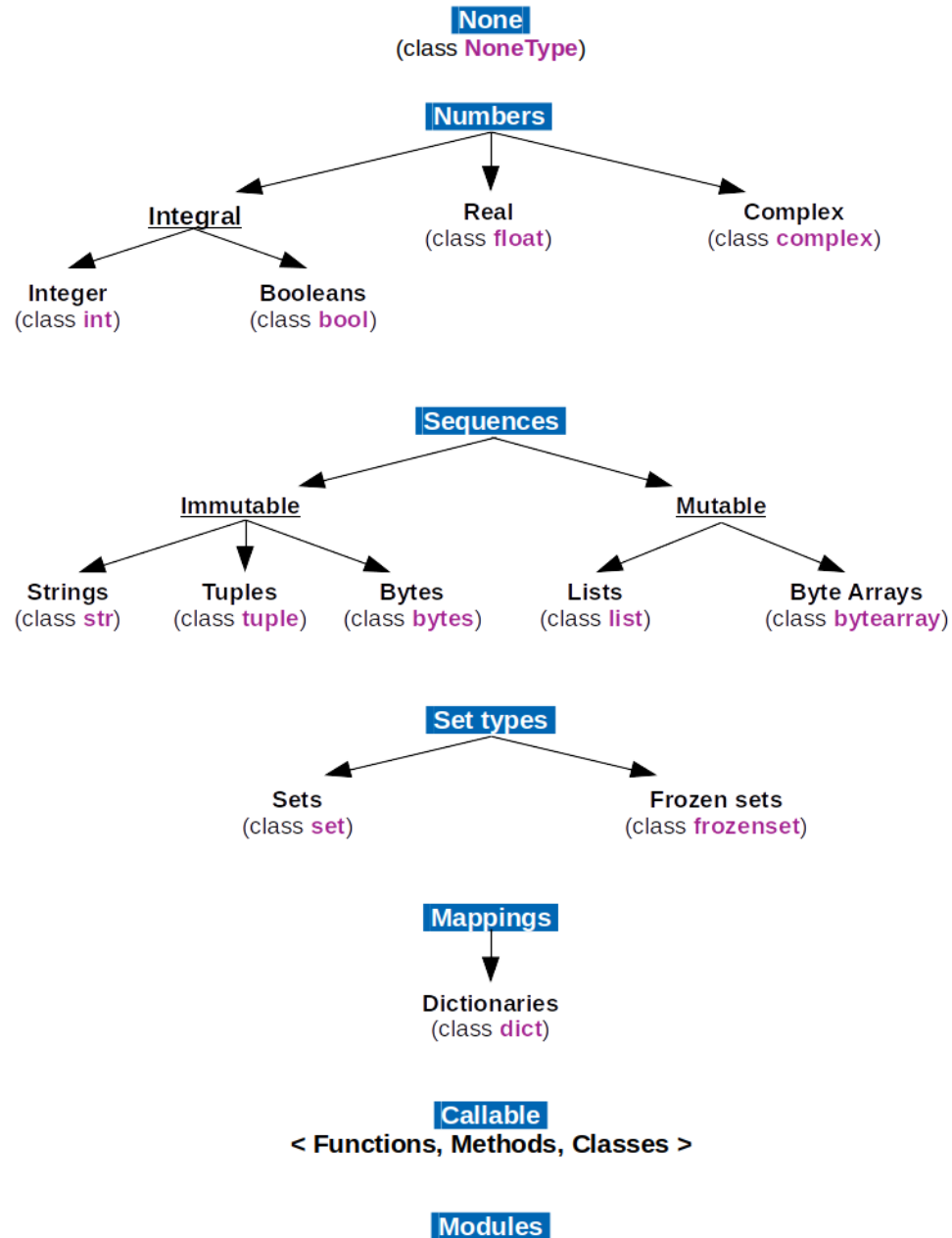
False	class	finally	is	return
None	continue	for	lambda	try
True	def	from	nonlocal	while
and	del	global	not	with
as	elif	if	or	yield
assert	else	import	pass	break

Типова структура програми

```
n = int(input())
out = []
for i in range(n):
    ....k = 0
    ....while k < i + 1:
    .....out.append(i+1)
    .....k += 1
    ....if len(out) > n:
    .....break
out = out[0:n]
for i in out:
    ....print(i, end = " ")
```

Python 3

The standard type hierarchy

Базові поняття мови Python

В Python змінні – це просто імена. Присвоювання не копіює значення, воно прикріплює ім'я до об'єкта, який містить дані. Ім'я – це посилання на якийсь об'єкт, а не сам об'єкт. Ім'я можна розглядати як стікер-наклейку.

У математиці символ $=$ означає «дорівнює». У багатьох мовах програмування, включаючи Python, цей символ використовується для позначення «присвоювання».

Функція **id()** повертає ідентифікатор об'єкта (адрес об'єкта в пам'яті комп'ютера).

При зв'язуванні змінної з існуючою, обидві змінні вказують на один об'єкт. Змінна при цьому не копіюється!

Нехай змінна посилається на рядок 'Goodbay!':

```
>>> b='Goodbay!'
```


Коли змінній присвоюється нове значення, попереднє значення втрачається і створюється новий об'єкт (скринька):

```
>>>b='Hello!'
```

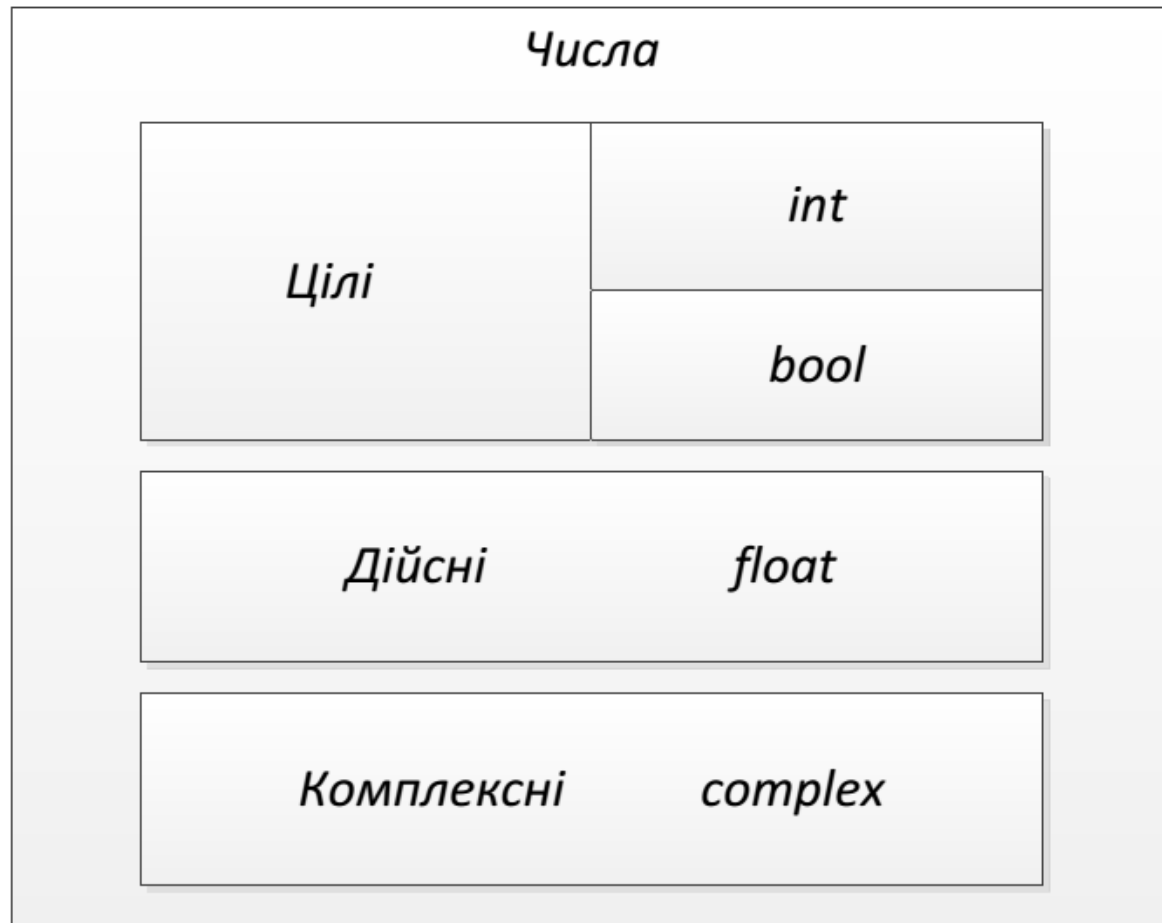
Тепер значення змінної b дорівнює 'Hello!'

Для змінної тип неважливий у Python, типом володіє об'єкт, а не змінна

Для визначення типу значення, на яке посилається змінна, слід використовувати стандартну (вбудовану) функцію **type()**.

Клас – це визначення об'єкта. В Python значення термінів «клас» і «тип» приблизно однакові.

Прості типи даних. Числа

Числа бувають різними: *цілими, дробовими, комплексними.*

Вони можуть мати величезне значення або дуже довгу дробову частину:

- **цілі числа (int)** – додатні і від'ємні цілі числа, а також 0 (наприклад, 4, 687, -45, 0).
- **числа з плаваючою точкою (float)** – дробові числа (наприклад, 1.45, -3.789654, 0.00453). Роздільником цілої і дробової частини служить точка.
- **комплексні числа (complex)** – зберігає пару значень типу float, одне з яких представляє дійсну частину комплексного числа, а інше – уявну (наприклад, $1+2j$, $-5+10j$, $0.44+0.08j$)

Приклад роботи із комплексним числом:

```
>>> x = complex ( 1 , 2 ) # задання комплексного числа – еквівалентно x=complex ('1+2j')
>>> print ( x . conjugate () ) # Комплексно-спряжене число
(1-2j)
>>> print ( x . imag ) # Уявна частина
2.0
>>> print ( x . real ) # Дійсна частина
```

Перетворення типу int в інші типи

Таблиця 2

int(x)	long(x)	float(x)	complex(x)	bool(x)
10	10L	10.0	(10+0j)	True
-25	-25L	-25.0	(-25+0j)	True
0	0L	0.0	0j	False

ЗАУВАЖЕННЯ! Тип long прихований в Python 3

Python 2.x

```
>>> type(2147483649)
<type 'int'>
>>> type(-2147483649)
<type 'long'>
```

Python 3.x

```
>>> type(2147483649)
<class 'int'>
>>> type(-2147483649)
<class 'int'>
```


Оператори та вирази в Python

Відомо, що **операція** – це виконання якихось дій над даними (операндами). Для виконання конкретних дій потрібні спеціальні інструменти – операнди.

Основні оператори

Зазвичай виділяють чотири групи операторів:

- арифметичні;
- побітові;
- логічні оператори;
- оператори порівняння.

Арифметичні оператори призначені, насамперед, для виконання арифметичних розрахунків.

Таблиця 3

Арифметичні (математичні) оператори та їх використання

Оператор	Опис	Прикла д	Результат
$x + y$	Додавання	$5 + 7$	12
$x - y$	Віднімання	$55 - 10$	45
$x * y$	Множення	$4 * 6$	24
x / y	Ділення	$7 / 2$	3.5
$x // y$	Цілочисельне ділення	$7 // 2$	3
$x \% y$	Остача від ділення	$7 \% 3$	1
$x ** y$	Піднесення до степеня	$3 ** 4$	81
$-x$	Зміна знаку	-3	-3

ПРИМІТКИ:

- Допустиме використання скорочених форм операторів: +=, -=, *=, /=, %=, **=.
- В Python дозволене багатократне присвоєння ($x=y=10$) та множинне присвоєння ($a,b=1,2$ ліворуч від оператора присвоєння зазначено одразу декілька змінних)
- Деякі з перерахованих вище операторів можуть застосовуватися не тільки до числових даних, а й наприклад до тексту чи до списків.

Таблиця 4

Побітові оператори та їх використання

Операція	Результат	Примітки
$x \mid y$	побітове або з x і y	
$x \wedge y$	побітове виключаюче або з x і y	
$x \& y$	побітове і з x і y	
$x \ll n$	x зсувається вліво на n біт	(1) (2)
$x \gg n$	x зсувається вправо на n біт	(1) (3)
$\sim x$	біти x інвертуються	

ПРИМІТКИ:

1. Від'ємні обчислення зсуву є незаконними і викликають [ValueError](#).
2. Зсув вліво на n біт еквівалентно множенню на $\text{row}(2, n)$ без перевірки переповнення.
3. Зсув вправо на n біт еквівалентний діленню на $\text{row}(2, n)$ без перевірки переповнення.

Додаткові методи

int.bit_length () - кількість біт, необхідних для представлення числа в двійковому вигляді, без урахування знака і лідируючих нулів.

int.to_bytes (length, byteorder, *, signed = False) - повертає рядок байтів , що представляють це число.

int.from_bytes (bytes, byteorder, *, signed = False) - повертає число з цього рядка байтів.

Системи численні:

bin (x) - перетворення цілого числа в двійкове число у вигляді рядка (наприклад, 12 → '0b1100').

hex (x) - перетворення цілого числа в шістнадцяткове число у вигляді рядка (наприклад, 12 → '0xC').

oct (x) - перетворення цілого числа в вісімкове число у вигляді рядка (наприклад, 12 → '0o75').

Для задання складених логічних умов використовуються логічні (булеві) операції - **or, and , not**

Таблиця 5

Операції порівняння

Операція	Значення
<	строго менше, ніж
<=	менше або рівне
>	строго більше, ніж
>=	більший або рівний
==	рівний
!=	не рівні
is	ідентичність об'єкта
is not	заперечення ідентичності об'єкта

Стандартні функції мови Python (вбудована бібліотека)

<u>abs()</u>	<u>delattr()</u>	<u>hash()</u>	<u>memoryview()</u>	<u>set()</u>
<u>all()</u>	<u>dict()</u>	<u>help()</u>	<u>min()</u>	<u>setattr()</u>
<u>any()</u>	<u>dir()</u>	<u>hex()</u>	<u>next()</u>	<u>slice()</u>
<u>ascii()</u>	<u>divmod()</u>	<u>id()</u>	<u>object()</u>	<u>sorted()</u>
<u>bin()</u>	<u>enumerate()</u>	<u>input()</u>	<u>oct()</u>	<u>staticmethod()</u>
<u>bool()</u>	<u>eval()</u>	<u>int()</u>	<u>open()</u>	<u>str()</u>
<u>breakpoint()</u>	<u>exec()</u>	<u>isinstance()</u>	<u>ord()</u>	<u>sum()</u>
<u>bytearray()</u>	<u>filter()</u>	<u>issubclass()</u>	<u>pow()</u>	<u>super()</u>
<u>bytes()</u>	<u>float()</u>	<u>iter()</u>	<u>print()</u>	<u>tuple()</u>
<u>callable()</u>	<u>format()</u>	<u>len()</u>	<u>property()</u>	<u>type()</u>
<u>chr()</u>	<u>frozenset()</u>	<u>list()</u>	<u>range()</u>	<u>vars()</u>
<u>classmethod()</u>	<u>getattr()</u>	<u>locals()</u>	<u>repr()</u>	<u>zip()</u>
<u>compile()</u>	<u>globals()</u>	<u>map()</u>	<u>reversed()</u>	<u>__import__()</u>
<u>complex()</u>	<u>hasattr()</u>	<u>max()</u>	<u>round()</u>	

Таблиця 6

Математичні функції і константи (модуль math)

Виклик функції/константи	Опис/значення
<code>math.sin(x)</code>	Синус x (представлений у радіанах)
<code>math.cos(x)</code>	Косинус x (представлений у радіанах)
<code>math.radians(x)</code>	Перетворення x (в градусах) у радіани
<code>math.degrees(x)</code>	Перетворення x (в радіанах) у градуси
<code>math.exp(x)</code>	Експонентна функція x (e^x)
<code>math.sqrt(x)</code>	Квадратний корінь x
<code>math.factorial(x)</code>	Факторіал цілого числа x
<code>math.e</code>	2.718281828459045
<code>math.pi</code>	3.141592653589793

Інші функції модуля math:

`acos(x)`, `cosh(x)`, `ldexp(x,y)`, `sqrt(x)`, `asin(x)`, `log(x)`, `tan(x)`, `atan(x)`, `fabs(x)`, `sinh(x)`, `frexp(x)`, `atan2(x,y)`, `floor(x)`, `pow(x,y)`, `modf(x)`, `ceil(x)`, `fmod(x,y)`, `sin(x)`, `log10(x)`, `tanh(x)`